

MESTSKÝ ÚRAD V ŽILINE

Materiál na rokovanie pre
Komisie Mestského zastupiteľstva v Žiline

Číslo materiálu: ____/2023

K bodu programu

MONITOROVACIA A HODNOTIACA SPRÁVA O PLNENÍ KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA ŽILINA 2019-2023

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Materiál

Materiál prerokovaný v komisii:

KSZaB

Predkladá:

Mgr. Peter Fiabáne
primátor mesta

Zodpovedný za vypracovanie:

Mgr. Katarína Praženicová
vedúca odboru sociálneho a bytového

Žilina, november 2023

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č. __/2023

Komisia odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Žiline na jeho najbližšom zasadnutí prerokovať a

I. zobrať na vedomie

1. Monitorovaciu a hodnotiacu správu o plnení Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Žilina 2019-2023

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Podľa § 80 ods. a), b) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách) je obec povinná vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb a tým aj súčasne vytvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb vypracúva a schvaľuje obec v zmysle § 83 zákona o sociálnych službách na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom sú zohľadnené miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Žilina na roky 2019 – 2023 bol schválený dňa 25.04.2019 Uznesením Mestského zastupiteľstva v Žiline č. 118/2019. Schválením Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Žilina sa postupne začala realizácia jednotlivých schválených priorít rozvoja sociálnych služieb v meste.

Monitorovacia a hodnotiaca správa o plnení Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2019 – 2023 je predkladaná v súlade so záväzkom predložiť raz ročne správu Mestskému zastupiteľstvu. Hodnotenú je plnenie priorít a jednotlivých aktivít – všeobecné priority a cieľové skupiny, kde patria rodiny s deťmi, seniori, osoby so zdravotným znevýhodnením a osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením. Komunitný plán sociálnych služieb je dokument otvorený, v ktorom sú identifikované priority jednotlivých cieľových skupín a tie sú priebežne realizované v súvislosti od aktuálnej finančnej situácie, personálnej a materiálnej pripravenosti.

Monitorovacia a hodnotiaca správa o plnení KPSS hodnotí celé obdobie platnosti tohto dokumentu.

Monitorovacia a hodnotiaca správa o plnení Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Žilina 2019-2023.

Všeobecné priority

1 Propagácia a informovanosť o sociálnych službách

1.1 Vytvoriť verejne dostupné miesta (MsÚ, FNsP, VÚC a i.) určené na umiestnenie bulletinov, informácií o sociálnych službách v meste spolu s grafikou a tlačou bulletinov:

Mesto Žilina vydalo v auguste 2020 informačný bulletin - *Sprievodca sociálnymi službami v meste Žilina*, ktorý poskytuje základné informácie a kontakty o poskytovateľoch sociálnych služieb v meste Žilina, je pomôckou pre ľahšiu orientáciu v sociálnych službách poskytovaných na území mesta Žilina. Zároveň je prostriedkom pre efektívnu komunikáciu občana s inštitúciami a organizáciami, ktoré zabezpečujú sociálne služby na území mesta Žilina. Sprievodca bol distribuovaný obyvateľom mesta prostredníctvom Klientského centra MsÚ, FNsP, denných centier, jedální a klientom opatrovateľskej služby. Uvedený dokument je zverejnený na internetovej stránke mesta a je priebežne aktualizovaný v elektronickej podobe, nakoľko sa niektoré sociálne služby v meste Žilina menia a dopĺňajú.

1.2 Aktualizovať web stránku mesta o sociálnych službách a zabezpečiť jej propagáciu:

Od apríla 2021 je spustená nová verzia internetovej stránky www.zilina.sk, ktorá bola doplnená obsahom z oblasti sociálnej a bytovej a priebežne je aktualizovaná.

2 Zvýšiť spoluprácu a kvalitu sociálnych služieb

2.1 Spoločné vzdelávanie aktérov sociálnej politiky v meste:

Vzdelávanie a terajšie sieťovanie odborníkov sa deje v spolupráci so ŽSK, mestom Žilina a neziskovými organizáciami. V hodnotiacom období, počas trvania mimoriadnej situácie v súvislosti s COVID 19 sa uskutočnilo veľké množstvo školení, konzultácií a on – line workshopov na tému kvality poskytovania sociálnych služieb (najmä pre ľudí bez domova a z marginalizovaných komunít) a financovania sociálnych služieb. Školenia a webináre sa konali pod záštitou Únie Miest Slovenska, Združenia miesta a obcí Slovenska, ako i ŽSK a MPSVaR.

V roku 2022 - 2023 sa zamestnanci odboru zúčastnili rôznych odborných vzdelávacích seminárov zameraných na rozvoj kompetencií zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb v procese implementácie štandardov kvality poskytovaných sociálnych služieb do praxe v súlade so zákonom o sociálnych službách, ktoré zabezpečovala Implementačná agentúra MPSVR SR prezenčnou alebo online formou.

3 Sociálna politika mesta

3.1 Prepracovať finančnú podporu NGO organizácií v meste Žilina:

Finančná podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb bola od roku 2019 prehodnotená. Finančné príspevky sa poskytujú na prevádzku poskytovanej sociálnej služby a na zabezpečenie výkonu pôsobnosti mesta na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Počet podporených neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálnu službu občanom s trvalým pobytom v meste Žilina postupne od roku 2019 narastá. V roku 2019 boli podporení 4 poskytovatelia sociálnych služieb sumou 126 022,45 €. Za rok 2020 sa 10 neverejným poskytovateľom vyplatil finančný príspevok vo výške 220 920,05 € a v roku 2021 to bol finančný príspevok pre 12 poskytovateľov sociálnych služieb vo výške 225 015,48 €. V roku 2022 sa počet neverejných poskytovateľov zvýšil na 17 a vyplatených bolo 237 341,75 €. Z rozpočtu mesta Žilina je na rok 2023 vyčlenených 433 750,- €. Mesto Žilina v tomto roku zo svojho rozpočtu zatiaľ podporuje 14 neverejných poskytovateľov poskytujúcich sociálne služby pre občanov mesta. Tento počet sa môže každoročne meniť v závislosti od potreby.

Neziskové organizácie, ktoré pôsobia v oblasti sociálnej si môžu požiadať o príspevok z grantového systému mesta, oblasti sociálnej.

3.2 Úprava VZN mesta Žilina (sociálna a bytová politika a i.):

Mestské zastupiteľstvo v Žiline schválilo dňa 27.4.2021 nové *Všeobecne záväzné nariadenie č. 5/2021 o pridelovaní nájomných bytov pre sociálne účely vo vlastníctve mesta Žilina.*

Z dôvodu zosúladenia platných VZN č. 18/2019 a č. 11/2020 o pridelovaní nájomných bytov pre sociálne účely vo vlastníctve mesta Žilina s právnymi predpismi účinnými od 1.

januára 2021 a skúsenosťami z praxe, bola vo VZN zmenená výšky hranice mesačného príjmu a okruh oprávnených osôb, ktorým sa poskytuje bývanie z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ďalšou schválenou zmenou je upustenie od striktnej závislosti izbovosti od počtu osôb v domácnosti. O výnimke z maximálnej izbovosti pridelovaného bytu môže rozhodnúť Komisia sociálna, zdravotná a bytová, pričom vo výnimočných prípadoch môže zohľadniť závažnosť situácie žiadateľov s dôrazom na rodiny s deťmi, osamelých rodičov, či osoby so zdravotným postihnutím. VZN zároveň jasnejšie definuje i doba trvania nájmu vo všetkých nájomných bytoch pre sociálne účely vo vlastníctve mesta Žilina.

Sociálne bývanie kladie veľký dôraz na sociálny rozmer bytov. Cieľom bytovej politiky mesta Žilina je poskytnúť bývanie takým domácnostiam, ktoré z dôvodu nízkeho príjmu nie sú schopné si sami zabezpečiť bývanie v komerčnom sektore.

Mestské zastupiteľstvo v Žiline schválilo dňa 29.6.2021 nové *Všeobecne záväzné nariadenie č. 9/2021, ktorým sa mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2018 o sociálnych službách, výške, spôsobe určenia a platenia úhrady za sociálne služby poskytované mestom Žilina.*

V materiáli sú zmeny týkajúce sa výšky úhrady, spôsob jej určenia a platenia za poskytovanú sociálnu službu v jedálni, ktoré sú upravené v článku 30. Výška úhrady za stravný lístok sa upravuje z dôvodu zvyšovania cien energií, tovarov a služieb, a po prepočítaní vynaložených nákladov na celkovú hodnotu obeda poskytovaného v jedálni.

Nový systém úhrad prijímateľov za poskytnutie sociálnej služby stravovania lepšie odzrkadľuje náklady na výšku stravej jednotky a zároveň lepšie reaguje na aktuálne potreby stravníkov, medzi ktoré patrí aj využívanie moderného bezstravenkového čipového systému, ktorý je zavedený od 1.9.2021.

V dôsledku zabezpečenia dostupnosti jednotlivých druhov sociálnych služieb, ako aj z dôvodu rozširovania a skvalitňovania poskytovania sociálnych služieb, v meste Žilina vznikli dve nové Denné centrá na sídlisku Solinky a Komunitné centrum na sídlisku Hájik. Priestory budú využívané na preventívno - edukačné aktivity, voľnočasové aktivity a realizáciu záujmovej činnosti.

Mestské zastupiteľstvo v Žiline schválilo dňa 21.02.2022 **Všeobecne záväzné nariadenie č. 2/2022 ktorým sa mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2018 o sociálnych službách, výške, spôsobe určenia a platenia úhrady za sociálne služby poskytované mestom Žilina v znení Všeobecne záväzného nariadenia č. 9/2021, ktorým sa mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2018 o sociálnych službách, výške, spôsobe určenia a platenia úhrady za sociálne služby poskytované mestom Žilina.**

V dôsledku zabezpečenia dostupnosti jednotlivých druhov sociálnych služieb, ako aj z dôvodu rozširovania a skvalitňovania poskytovania sociálnych služieb v meste Žilina, odbor sociálny a bytový dopĺňa novú sociálnu službu s použitím telekomunikačných technológií - Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci občanom v meste Žilina. V schválenom VZN je zapracovaná nová sociálna služba poskytovaná mestom Žilina, schválená výška mesačnej úhrady fyzickej osoby za poskytovanie služby monitorovanie a signalizácia potreby pomoci vo výške 6.00 €/mesiac/klient.

V zmysle § 52 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách - monitorovanie a signalizácia potreby pomoci je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, s cieľom zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie. Sociálna služba s použitím telekomunikačných technológií má za cieľ, aby fyzická osoba čo najdlhšie využívala prirodzené sociálne domáce prostredie za pomoci intervencie rodiny, okolitého sociálneho prostredia, profesionálnych pracovníkov a mala zaistenú pomoc v prípade akejkoľvek krízovej situácie.

Z dôvodu zosúladenia Všeobecne záväzného nariadenia č. 15/2018, ktoré bolo 2x zmenené a doplnené (VZN č. 09/2021 a VZN č. 02/2022) čo sťažovalo orientáciu pri získaní informácií v oblasti poskytovania sociálnych služieb v meste Žilina a z dôvodu nárastu prevádzkových nákladov pri zabezpečovaní sociálnych služieb Mestské zastupiteľstvo v Žiline schválilo dňa 24.04.2023 nové **Všeobecne záväzné nariadenie č 7/2023**, ktoré nadobudlo účinnosť od 01.06.2023.

Zmena úhrad za sociálne služby vyplývala z aktuálnej potreby naďalej poskytovať všetky zaregistrované sociálne služby v nezmenenej kvalite, za dodržiavania zákonom stanovených limitov na počty zamestnancov ako aj za dodržiavania prevádzkových štandardov a zabezpečenia všetkých hygienických nariadení. Väčšina výšky úhrad za sociálne služby v meste Žilina sa za posledné obdobie nezmenili, pričom výdavky mesta v spojitosti so zabezpečovaním poskytovaných sociálnych služieb za posledné roky viacnásobne vzrástli.

4 Podpora sociálneho bývania

4.1 Zvýšiť počet bytov pre sociálne účely:

Mestské zastupiteľstvo v Žiline schválilo dňa 2.12.2019 **Program rozvoja bývania mesta Žilina 2019-2023**, ktorý poskytuje súhrnné informácie o súčasnom stave bytového fondu, obyvateľstve, sociálno-ekonomických podmienkach rozvoja bývania a na základe prognózy vývoja obyvateľstva poskytuje východiská pre plánovanie rozvoja bývania v meste Žilina. Program rozvoja bývania určuje smerovanie a ciele bytovej politiky v meste Žilina v krátkodobom a strednodobom horizonte. Hlavným cieľom programu rozvoja bývania je opis súčasného stavu bývania v meste so zreteľom na už existujúci bytový fond sociálneho bývania a vymedzenie stratégie bytovej politiky mesta vo vzťahu k potrebám pre obyvateľov mesta.

Mestské zastupiteľstvo 17.02.2020 zobralo na vedomie **Návrh konkrétneho zabezpečenia Programu rozvoja bývania mesta Žilina 2019-2023**. V dokumente sú uvedené súčasné projekty mesta Žilina, možnosti priameho odkúpenia bytov ako aj možnosti dlhodobého prenájmu, zoznam potenciálnych vhodných lokalít na výstavbu nájomných bytov či informácie a konkrétne projekty/služby mesta Žilina pre riešenie problematiky ľudí bez domova.

Počet pridelených nájomných bytov v sledovanom období:

	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Počet pridelených bytov žiadateľom z poradovníka	24	59	39	38
Počet realizovaných výmen bytov	5	4	7	13

5 Spolupráca v sociálnych službách

5.1 Vytvorenie podmienok podpory cezhraničnej spolupráce a výmeny skúseností v sociálnej oblasti:

V sledovanom období aj vzhľadom na mimoriadnu situáciu spôsobenú COVID- 19 nebolo možné realizovať cezhraničnú spoluprácu s partnerskými mestami a inštitúciami z oblasti sociálnej. Nadviazanú spoluprácu z minulosti s partnerskými mestami Plzeň, Třinec, Frýdek – Místek a Bielsko – Biala budeme radi rozvíjať a podporovať rozšírenie aj o ďalšie mestá a krajiny.

5.2 Podpora dobrovoľníctva:

Sieť dobrovoľníkov aktívne pomáha pri vzdelávaní a integrácii obyvateľov vylúčenej komunity na Bratislavskej ulici v spolupráci s rôznymi NGO a Komunitným centrom „Na predmestí“ a popri činnosti Komunitného centra „Hájik“. Dobrovoľníci sa zameriavajú na činnosť s deťmi v predškolskom veku a mládežou, aktivity prebiehajú na edukačnej a voľnočasovej úrovni. S ich pomocou sa lepšie darí predchádzať vzniku sociálno-patologickým javom a taktiež pod vedením dobrovoľníkov dochádza k zmysluplnému tráveniu voľného času.

Cieľová skupina: Rodiny s deťmi

1 Rodina s deťmi do troch rokov

1.1 Podpora skvalitnenia a rozšírenie služieb v zariadeniach starostlivosti pre deti pre deti do 3 rokov (detské jasle):

V lete 2020 prebehla rekonštrukcia Zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa na ulici Puškinova. Rekonštruovaná bola elektroinštalácia celého zariadenia a strecha jednej budovy. Uvedené rekonštrukcie boli financované z rozpočtu mesta. Postupne sa realizuje modernizácia interiérového vybavenia zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa a koncom roka 2021 bola realizovaná modernizácia detských herných prvkov v záhradách zariadení, na rekonštrukciu herných prvkov vyčlenilo mesto Žilina z rozpočtu 40 000 €.

Od augusta 2023 je realizovaná „Rekonštrukcia vykurovania -výmeny vykurovacích telies a rozvodov v budove Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, Puškinova 14, Žilina.“ Finančné prostriedky vo výške 83.863,49€ boli vyčlenené z rozpočtu mesta.

1.2 Podpora komunitných aktivít/Materských centier:

V roku 2021 bola ukončená rekonštrukcia prevádzkovej časti prízemného domu na Solinkách na ulici Borová 8110/43, kde mesto investovalo vyše 42 000 Eur (spolu za časť pre rodičov s deťmi aj časť pre seniorov). Od 15. novembra 2021 slúži priestor ako Denné centrum pre **rodičov s deťmi**. V dennom centre sme prijali novú pracovníčku, ktorá sa venuje nielen matkám a otcom s deťmi, ale aj prepájaniu generácii v spolupráci s Denným centrom pre seniorov. Denné centrum spolupracuje s mnohými inštitúciami, ako napr.

s mestskou knižnicou Žilina, Materským centrom Nezábudka a pod. Interiérové vybavenie centra nábytkom, technikou a pomôckami bolo financované v spolupráci s Nadáciou Kia Motors Slovakia.

2 Rodina v kríze

2.1 Zriadenie núdzového bývania a integračného centra (kapacita do 20 osôb):

Uvedená aktivita sa zatiaľ nerealizovala.

2.2 Podpora samostatného bývania:

Všeobecne záväzné nariadenie č. 5/2021 o pridelovaní nájomných bytov pre sociálne účely vo vlastníctve mesta Žilina kladie veľký dôraz na sociálny rozmer bývania. Zavedením kritérií sa zohľadňuje závažnosť situácie žiadateľov o mestský nájomný byt, a to najmä s dôrazom na rodiny s deťmi, osamelých rodičov, osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, obe domáceho násillia a mládež opúšťajúcu inštitucionálnu či pestúnsku starostlivosť. Primátor mesta na základe odporúčania komisie môže pridelit' až 50% bytov, ktoré budú v danom období k dispozícii, čím je možné prioritne vyriešiť prípady žiadateľov, u ktorých je urgentná situácia.

2.3 Podpora dostupnosti sociálnych služieb zameraných na rodiny v kríze:

Rodiny v kríze sa môžu obrátiť so žiadosťou o finančnú pomoc na Nadáciu Mesta Žilina a Nadáciu pre podporu rodiny ŽSK a Rodinné centrum pomoci, kde sú klientom poskytované služby psychologického, právneho a sociálneho poradenstva. Z rozpočtu mesta Žilina bolo pre Nadáciu Mesta Žilina schválených 56 900 € na rok 2023. Z toho:

35 000,- € je účelovo určené na podporu zdravotne postihnutých osôb a fyzických osôb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii,

2 000,- € je účelovo určené na výdavky súvisiace s prevádzkou nadácie,

19 900,- € je na prevádzkové náklady nadácie súvisiace s úhradou nákladov na 1 pracovný úväzok.

3 Podpora rodín a medzigeneračné spolužitie

3.1 Vznik susedských/komunitných centier v mestských častiach:

V roku 2021 bola ukončená rekonštrukcia prevádzkovej časti prízemnia obytného domu na Solinkách na ulici Borová 8110/45, ktorá slúži ako *Denné centrum pre seniorov* a susedí s *Denným centrom pre matky s deťmi*. Prevádzka bola spustená 15.11. 2021 po schválení žiadosti o zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

Mesto Žilina v roku 2020 zrekonštruovalo nebytové priestory na prízemí bytového domu na ulici Korzo na sídlisku Hájik. Finančné prostriedky na interiérové vybavenie získalo mesto Žilina formou grantu od Nadácie Kia Motors Slovakia (spolu viac ako 22 000 Eur). V uvedených priestoroch je od 1. augusta 2021 otvorené *Komunitné centrum „Hájik“*, v ktorom pôsobia 2 terénni sociálni pracovníci. Primárnou cieľovou skupinou komunitného centra sú prevažne sociálne vylúčené skupiny obyvateľstva, jednotlivci ako aj celé rodiny. Sú to osoby, ktoré majú sťažený prístup k získaniu inštitucionálnej pomoci, k informáciám, či k uplatneniu sa na trhu práce. Sekundárnou cieľovou skupinou sú všetci ďalší obyvatelia danej lokality, kde komunitné centrum pôsobí. Zameraním komunitného centra je poskytovať klientom základné sociálne poradenstvo, pomoc jednotlivcovi, rodine ako aj miestnej komunite, ktorá z rôznych dôvodov nedokáže vlastnými silami riešiť vzniknuté problémy. Komplexom služieb, ktoré sú náplňou práce terénnych sociálnych pracovníkov, je zvýšenie sociálnej mobility, získavanie sociálnych zručností, či podpora sebarealizácie klientov a ich rodín. Cieľom komunitného centra je taktiež podpora zmysluplného trávenia voľného času, rozvíjanie rodičovských zručností, pomoc pri hľadaní a získaní zamestnania a prevencia patologických javov. Vzhľadom k tomu, že úspešnosť sociálnej práce závisí od kvalitnej a efektívnej spolupráce, fungovanie komunitného centra je založené aj na participácii s ostatnými inštitúciami a organizáciami, ktoré pôsobia v oblasti sociálnej, vzdelávacej, právnej a zdravotnej.

4 Podpora preventívnych programov

4.1 Podpora preventívnych programov (diskriminácia, ľudské práva, protidrogová prevencia, násilie na rodinách a i.):

V spolupráci s oddelením školstva a mládeže a OZ Náruč prebehli školenia pre pedagógov a psychologov na ZŠ (príp. MŠ) o prevencii násilia a sexuálneho násilia na deťoch. Vytvorili sme sieť spolupracujúcich organizácií a zamestnancov škôl, aktívnych v oblasti prevencie násilia na deťoch a šikany. Počas školského roka 2020/2021 prebehol vzdelávací workshop pre školských psychologov a špeciálnych pedagógov o násilí na deťoch. Na jeho

základe vznikla pri MsU Žilina pracovná skupina v spolupráci OZ Náruč, ktorá vytvorila manuál rozpoznávania násilia na deťoch na ZŠ.

V školskom roku 2021/2022 bol už Manuál pre riešenie podozrenia z násilia na deťoch zavedený do praxe na jednotlivých ZŠ v Žiline. Na každej škole vznikli tzv. CAN hliadky (CAN syndróm zanedbávaného, týraného a zneužívaného dieťaťa). CAN hliadku tvoria min. 3 pedagógovia školy, vrátane školského psychológa či špeciálneho pedagóga, ktorí zaznamenávajú podozrenia z násilia na deťoch a následne ich konzultujú a vyhodnocujú, v prípade potreby kontaktujú odborníkov z danej oblasti.

V školskom roku 2019/2020 a 2020/2021 sa podarilo otvoriť pre deti z marginalizovaného prostredia 0 –tý ročník na ZŠ Jarná, čo veľmi pomohlo ako prevencia detí z MRK pred vylúčením z kolektívu a z prístupu k vzdelávaniu. 0-tý ročník za toto obdobie navštívilo celkom v počte 9 detí z MRK. V 1. ročníku ZŠ sa deti oveľa ľahšie integrovali a boli súčasťou zdravších kolektívov na školách, čo bolo zároveň prevenciou proti šikane a sociálnemu vylúčeniu. Zároveň lepšie zvládali nástup do 1. ročníka. Povinnú predškolskú prípravu pre deti od 5 rokov vnímame ako zmysluplnú a prospešnú pre ich rozvoj a nadobudnutie vedomostí a zručností a tiež aj socializáciu.

Cieľová skupina: Seniori

1 Sociálne služby v domácom prostredí

1.1 Posilnenie kapacít opatrovateľskej služby (20 opatrovateliek/opatrovateľov):

V súčasnosti aktívne zabezpečuje opatrovateľskú službu v prirodzenom prostredí klienta 59 opatrovateliek. Odbor sociálny a bytový posilňuje kapacity opatrovateľskej služby podľa požiadaviek klientov.

Na rok 2023 má mesto Žilina uzatvorenú zmluvu o poskytnutí finančného príspevku vo výške 85 140 € s Diecéznou charitou Žilina na zabezpečenie poskytovania sociálnej služby – domáca opatrovateľská služba pre občanov s trvalým pobytom v meste Žilina, na základe ich výberu poskytovateľa sociálnej služby.

Mesto Žilina získalo nenávratný finančný príspevok v rámci projektu „Podpora rozvoja domácej opatrovateľskej služby v meste Žilina“. Financie získalo v rámci dopytovo orientovanej výzvy z Operačného programu Ľudské zdroje. Hlavným cieľom projektu bolo skvalitnenie poskytovanej terénnej opatrovateľskej služby v domácom prostredí na území

mesta Žilina, čo pomohlo zabezpečiť zotrvanie občanov v prirodzenom domácom prostredí za účelom zlepšenia kvality života občanov odkázaných na pomoc inej osoby. Projekt sa realizoval na území mesta Žilina v období od 12/2021 – 02/2023. V rámci projektu bola financovaná mzda 49 opatrovateliek vo výške 313 226,37 €.

1.2 Posilnenie opatrovateľskej služby a odľahčovacej služby počas víkendov a sviatkov (60 klientov):

Zamestnanci odboru sociálneho a bytového priebežne komunikujú s klientami opatrovateľskej služby, zisťuje ich záujem o rozširovanie počtu hodín opatrovateľskej služby. V prípade záujmu sú hodiny na základe žiadosti od klienta navýšené. Mesto Žilina k 30.09. 2023 poskytuje opatrovateľskú službu v domácom prostredí klienta počas pracovných dní priemerne mesačne 168 klientom. K rozšíreniu opatrovateľskej služby počas víkendov a sviatkov mesto Žilina zatiaľ nepristúpilo.

1.3 Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci:

15.08.2022 mesto Žilina spustilo novú sociálnu službu „Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci“, ktorej cieľom je znížiť zdravotné, sociálne a bezpečnostné riziká u seniorov a zdravotne postihnutých ľudí. Jej podstatou je monitorovanie a v prípade potreby aj signalizácia pomoci prostredníctvom „SOS gombíka tiesňového volania“. Služba je poskytovaná osobám, ktoré majú nepriaznivý zdravotný stav, s cieľom zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie. Domáce tiesňové volanie je systém, ktorý umožňuje ľuďom v núdzi či v život ohrozujúcich situáciách vyvolať tiesňové volanie priamo z domu či bytu. Nemusia mať poruke telefón, nemusia vytáčať žiadne telefónne číslo.

1.4 Zvýšiť dostupnosť dovozu stravy a zvýšenie kvality stravovania v jedálňach:

Pre prijímateľov sociálnej služby, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie, nepriaznivý zdravotný stav alebo dovŕšili dôchodkový vek, poskytuje mesto Žilina stravovanie prostredníctvom donášky stravy do domácnosti. Donáška stravy je v súčasnosti zabezpečená prostredníctvom 6 motorových vozidiel na území mesta Žilina. V sledovanom období sa poskytovala strava v jedálňach v priemere denne 840 obyvateľom mesta Žilina.

Vzhľadom na rastúcu potrebu a záujem o donášku stravy sa mesto Žilina v rámci projektu „Zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy v meste Žilina“ a žiadosti o grant podaného v rámci programu SK - Climate Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu zakúpilo dva elektromobily v celkovej sume 94 500,- €. Zámerom

projektu bola možnosť rozšírenia a sprístupnenia podpornej sociálnej služby prostredníctvom donášky stravy do domácnosti, vzhľadom k momentálne obmedzeným možnostiam. Zvýšením prepravnej kapacity sa zároveň zníži časový interval, počas ktorého bude donáška realizovaná priamo do domáceho prostredia. V súčasnosti zabezpečuje mesto Žilina donášku stravy do domácnosti 6-timi motorovými vozidlami.

Na objednávanie a odhlasovanie obedov prostredníctvom internetu a prehľadné informácie o poskytovaní stravovania v jedálňach mesto Žilina zabezpečilo dodanie **bezstravenkového - čipového systému**. Tento systém bol zavedený do prevádzky od 01.09.2021.

Pri realizácii aktivity zvýšenia kvality stravovania v jedálňach bolo potrebné navýšenie úhrad od prijímateľov sociálnej služby za poskytnuté stravovanie a stravovanie prostredníctvom donášky do domácnosti. Úhrady od prijímateľov sociálnej služby za poskytnuté stravovanie a stravovanie prostredníctvom donášky do domácnosti boli nanovo stanovené vo VZN č. 9/2021 a VZN 7/2023.

Mesto Žilina, vďaka finančnej podpore v roku 2023 od Centra pre filantropiu n.o. v spolupráci s firmou TIPSPORT SK, a.s. zakúpilo nové zariadenie do jedální – jedálenské stoly a stoličky. Hlavným cieľom projektu „Skvalitňovanie sociálnych služieb pre seniorov“ bolo zvýšiť kvalitu poskytovanej sociálnej služby – stravovanie v jedálni pre seniorov a osoby so zdravotným znevýhodnením. Výmenou starého nábytku sa priestor jedálne zútulnil a zo strany poberateľov sociálnej služby mesto zaznamenalo veľmi pozitívne ohlasy. Vďaka finančnému príspevku z projektu v sume 8 850 eur mohla samospráva nakúpiť 53 jedálenských stolov a 212 jedálenských stoličiek do dvoch žilinských jedální (Námestie J. Borodáča 1 a Lichardova 44) a jednej výdajne stravy (Andreja Kmeťa 38).

2 Sociálne služby v zariadeniach

2.1 Zriadenie zariadenia opatrovateľskej služby (20 klientov):

2.2 Vznik nových zariadení pre seniorov komunitného/rodinného typu (20 klientov):

Mesto Žilina zaslalo dva projektové zámery v rámci Komponentu č. 13 Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť - Plánu obnovy a odolnosti. Tieto zámery boli

zamietnuté a v súčasnosti v spolupráci s oddelením projektov EÚ sa preverujú ďalšie možné zdroje financovania nielen v programoch EŠIF .

3 Aktívne starnutie

3.1 Vytvoriť podnetné prostredie v denných centrách:

Ideálne je prepájanie aktivít pre seniorov s aktivitami pre deti, ktoré podnecujú medzigeneračnú spoluprácu. Podľa zákona o sociálnych službách sa v dennom centre poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. Naše aktivity na vytvorenie a oživenie už existujúcich denných centier smerujú práve k rozširovaniu záujmovej činnosti a poradenstva a spolupráci medzi generáciami.

Mesto Žilina, v spolupráci s Nadačným fondom KIA v Nadácii Pontis, realizovalo projekt „*Snoezelen záhrada-univerzálny komplex pre všetkých*“ nielen pre klientov komplexu sociálnych služieb (denného centra, denného stacionáru a jedálne) na Námestí J. Borodáča 1, Žilina, ale aj širšej verejnosti. Ide o interaktívnu formu záhrady, ktorá svojimi prvkami stimulujúcimi zmyslové vnímanie, poskytuje ľuďom relax a oddych v príjemnom prostredí.

Nadácia KIA Pontis podporila tento projekt sumou 11 000 eur. Mesto Žilina finančne prispelo na vybudovanie časti bezbariérového chodníka a zakúpenie záhradného nábytku. V roku 2022 bola realizovaná z rozpočtu mesta výstavba altánku.

3.2 Podpora a motivácia k dobrovoľníctvu pri zabezpečovaní sociálnych služieb:

V období zasiahnutia koronavírusom mesto vytvorilo databázu dobrovoľníkov, ktorí pomáhali najmä seniorom vykonávať nákupy potravín a liekov, ako aj iné služby. Dobro je rozbehnutá spolupráca s 3. sektorom a Slovenským červeným krížom. Snahou bude dobrovoľníkov združovať a využívať ich pomoc aj naďalej. Sieť dobrovoľníkov aktívne pomáha pri vzdelávaní a integrácii obyvateľov vylúčenej komunity na Bratislavskej ulici v spolupráci s rôznymi NGO a Komunitným centrom „Na predmestí“ a popri činnosti Komunitného centra „Hájik“.

Cieľová skupina: Osoby so zdravotným znevýhodnením

1 Debarierizácia

1.1 Podpora debarierizácie verejného priestranstva, budov a i.:

Aktivita 1.1, 1.2, 1.3 je spojená.

1.2 Podpora debarierizácie sociálnych služieb v meste:

Aktivita 1.1, 1.2, 1.3 je spojená.

1.3 Založiť radu pre debarierizáciu:

Popri MsÚ začala fungovať Bezbariérová komisia, ktorá svoju činnosť zahájila v októbri 2020. Komisia má 12 členov, z toho 6 je zástupcov organizácií združujúcich ľudí s rôznymi druhmi postihnutia (zrakovým, sluchovým, mentálnym, telesným a pod.) a 6 je zástupcov jednotlivých odborov na MsÚ, ktoré s debarierizáciou verejných priestorov a služieb v meste Žilina najviac súvisia. Komisia sa stretáva pravidelne, v roku 2021 a 2022 trikrát a v roku 2023 zatiaľ dvakrát. Predmetom schvaľovania komisie bol napr. výber 2 základných škôl v meste Žilina, kde prebehol proces čiastočnej debarierizácie (jedná sa o ZŠ s MŠ sv. Gorazda a ZŠ Námestie mladosti v Žiline), či diskusia o kritériách pre vybudovanie bezbariérového detského ihriska na sídlisku Vlčince a pod..

Komisia odsúhlasila použitie prostriedkov 40 000 Eur z rozpočtu mesta v roku 2021 aj 2022 na odstraňovanie fyzických bariér – napr. obrubníkov chodníkov a pod. v meste Žilina podľa priorít vyplývajúcich z odporúčaní Agentúry osobnej asistencie Žilina. Taktiež schválila využitie prostriedkov 100 000 Eur z rozpočtu mesta na vytvorenie bezbariérového ihriska vo vnútrobloku ulíc Nanterská, Záborského a B. S. Timravy na sídlisku Vlčince v Žiline. Nové inkluzívne ihrisko nahradilo pôvodné so staršími prvkami. Ide o prvé bezbariérové ihrisko svojho druhu na území mesta Žilina, samospráva ho budovala od júla 2022. Celková investícia do realizácie projektu bola 150 000 eur, na financovaní sa podieľala aj Nadácia Kia Slovakia.

V súvislosti s vnímaním bezbariérovosti v Žiline pripravila samospráva niekoľkomesačný projekt, ktorý sa uskutočňoval prostredníctvom pocitovej mapy. Občania s rôznym hendikepom, ale i ostatní Žilinčania mohli vďaka nemu vyznačiť rôzne miesta a poukázať tak na nedostatky, po ktorých odstránení by sa im v meste zľahčil život. Vďaka prieskumu, ktorý sa realizoval do októbra 2022 prostredníctvom online pocitovej mapy, získalo mesto lepší prehľad vnímania pocitov z oblasti bezbariérovosti. Dotazník zmapoval ohrozenia a bariéry na území Žiliny pre ľudí s postihnutím – pre všetky druhy postihnutia, a to pre osoby

s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, pre osoby s poruchami zraku a sluchu, mentálnymi a inými poruchami. Následne sa pri príprave rôznych investičných aktivít bude na tieto požiadavky prihliadať tak, aby boli realizované projekty efektívne a funkčné pre všetkých našich obyvateľov.

Pri príležitosti 10. výročia vzniku Krajského centra nepočujúcich ANEPS Žilina nainštalovalo mesto Žilina na svojich pracoviskách indukčné slučky, ktoré dostala darom. Dokopy 15 kusov slučiek významne pomôže osobám so sluchovým znevýhodnením pri znižovaní informačnej bariéry. Indukčné slučky zároveň uľahčili komunikáciu aj samotným zamestnancom inštitúcií. Indukčné slučky sú k dispozícii v klientskom centre mestského úradu, v priestoroch Dopravného podniku mesta Žilina a ŽILBYT-u, na pokladniestskej plavárne, na zimnom štadióne a v ďalších mestských zariadeniach. Mestský úrad v Žiline nainštaloval indukčnú slučku aj vo veľkej zasadacej miestnosti. Slučky poskytol mestu Žilina darca, ktorý si prial zostať v anonymite. Cena jednej indukčnej slučky je približne 300 eur s DPH. Pracoviská vybavené systémom sú označené piktogramami.

2 Podpora dostupnosti sociálnych služieb

2.1 Podpora poskytovania základného sociálneho poradenstva:

V zmysle § 19 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov je sociálne poradenstvo odborná činnosť zameraná na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Sociálne poradenstvo sa vykonáva na úrovni základného sociálneho poradenstva a špecializovaného sociálneho poradenstva.

Pracovisko klientského centra v budove Mestského úradu je personálne zabezpečené stálym zamestnancom. Činnosť pracoviska je prioritne zameraná na poskytovanie základného sociálneho poradenstva, posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Základné sociálne poradenstvo je súčasťou každej sociálnej služby poskytovanej podľa zákona o sociálnych službách.

Podpora poskytovania základného sociálneho poradenstva je zabezpečovaná aj v rámci terénneho sociálneho prieskumu - sociálnej posudkovej činnosti, po doručení žiadosti

o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu, referátom opatrovateľských a posudkových činností, odboru sociálneho a bytového priamo v prirodzenom domácom prostredí klienta.

2.2 Rozvoj požičovne kompenzačných pomôcok:

V rámci mesta Žilina sa tejto sociálnej službe - požičiavaniu zdravotných pomôcok aktívne venuje Diecézna charita Žilina a Krajské centrum nepočujúcich ANEPS Žilina.

2.3 Tlmočnická služba pre sluchovo postihnuté osoby:

Mesto Žilina na rok 2023 vyčlenilo z rozpočtu Mesta 15 000 € na prevádzku poskytovanej služby Asociácii Nepočujúcich Slovenska - ANEPS Žilina, ako dobrovoľníckemu občianskemu združenie humanitného a charitatívneho charakteru Nepočujúcich občanov, ktoré vykonáva sociálnu prevenciu, poskytuje sociálne poradenstvo a informácie nepočujúcim občanom s využitím posunkového jazyka nepočujúcich, artikulácie a dostupných informačných prostriedkov.

2.4 Podpora rozvoj opatrovateľskej služby:

Mesto Žilina v zmysle § 41 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov poskytuje opatrovateľskú službu na území mesta Žilina. Opatrovateľská služba je poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II. A je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách. Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať o.i. fyzickej osobe ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu. V prípade, že osoba so zdravotným znevýhodnením požiada mesto Žilina o poskytovanie opatrovateľskej služby, za dodržania zákonných podmienok, je služba poskytnutá.

2.5 Podpora pre rodiny so zdravotne postihnutým dieťaťom a proces integrácie detí so ZP do ZŠ:

Odbor školstva, mládeže a športu naďalej aktívne pracuje v oblasti integrácie detí a žiakov v základných a materských školách. V základných školách pomáhajú pedagógom pri integrácii žiakov asistenti učiteľa, pedagogickí asistenti a odborní zamestnanci, ako sú školskí špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia, sociálni pedagógovia. Časť týchto zamestnancov je financovaná z kapitoly MŠVVaŠ SR a časť cez projekt „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov“, ktorý je hradený z fondov EÚ.

V školskom roku 2023/2024 v základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Žilina pracuje 96,10 asistentov učiteľa/pedagogických asistentov, 17,3 školských špeciálnych pedagógov, 12,2 školských psychológov a 5 sociálnych pedagógov.

Mesto Žilina taktiež aktívne podporuje integráciu detí v materských školách. Z rozpočtu mesta sú vyčlenené finančné prostriedky na 7 pedagogických asistentov. Cez projekt „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov“ je financovaných ďalších 21 pedagogických asistentov a 5 odborných zamestnancov ako školský podporný tím.

3 Zamestnanosť a príjmy osôb so zdravotným znevýhodnením

3.1 Vytvorenie chráneného pracoviska sociálneho podniku:

Vytvorenie chráneného pracoviska sa zatiaľ nerealizovalo.

4 Osobná asistencia pre osoby s ŤZP

4.1 Podpora práva na nezávislý život (podpora samostatného bývania) a sebaurčenie osôb s ŤZP:

Mesto Žilina v roku 2019 nadviazalo spoluprácu s Organizáciou muskulárnych dystrofiikov v SR, Agentúrou osobnej asistencie Žilina, občianske združenie a v roku 2023 uzatvorilo s uvedeným občianskym združením zmluvu o poskytnutí finančného príspevku vo výške 15 000 € na prevádzku poskytovanej sociálnej služby – sprostredkovanie osobnej asistencie. Sociálna služba je poskytovaná pre osoby s trvalým pobytom v Žiline.

Cieľová skupina: Osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením

1 Ľudia bez domova

1.1 Sčítanie osôb ohrozených stratou bývania a bez domova na území mesta (ETHOS):

Na prelome mesiacov **apríl a máj 2020** bol realizovaný prieskum Slovenským červeným krížom Žilina (dvaja dobrovoľníci) a terénnym sociálnym pracovníkom Diecéznej Charity Žilina. Cieľom prieskumu bolo zachytiť osoby bez domova, ktoré nevyužívajú dostupné sociálne služby na území mesta Žilina. V zmysle klasifikácie ETHOS ide o osoby bez strechy prežívajúce vonku, ktorých domovom sa stali verejné dostupné priestory ako napr. opustené budovy, kanály, podchody, estakády, podkrovia, garáže prípadne svojpomocne postavené vlastné bývanie typu slum v intraviláne mesta alebo na jeho periférii. Celkovo bolo identifikovaných 25 osôb na území mesta Žilina a v jeho blízkosti.

V dňoch **26.7. a 28.7. 2022** bolo terénnymi sociálnymi pracovníčkami MsÚ Žilina v súčinnosti s hliadkami Mestskej polície Žilina vykonané mapovanie ľudí bez domova nachádzajúcich sa na území mesta Žilina. Celkovo bolo na území mesta Žilina kontrolovaných 27 mužov a 4 ženy bez domova. Nepodarilo sa však zastihnúť všetky osoby vo svojich príbytkoch. Rovnako si nedovoľujeme tvrdiť, že máme vedomosť o výskyte všetkých osôb bez domova, ktorí nevyužívajú sociálne služby v území mesta.

1.2 Zriadenie nocľahárne (muži, ženy, páry) (50 klientov): aktivitu 1.2 a 1.3. sme spojili.

1.3 Zriadenie nízkoprahového denného centra (60 klientov) :

Diecézna Charita Žilina poskytuje sociálne služby Nocľaháreň a Nízkoprahové denné centrum pre ľudí bez domova – Dom charity sv. Vincenta v Žiline, čím zabezpečuje starostlivosť o ľudí bez domova v meste Žilina ako jediný poskytovateľ sociálnych služieb vo vyššie uvedených sociálnych službách, ktoré je obec povinná zabezpečovať v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Diecézna Charita Žilina poskytuje služby ľuďom bez domova profesionálne už od roku 1996, pod terajším názvom od roku 2009, čím úlohu mesta v tejto oblasti plne supluje.

V zmysle zákona č. 448/2008 je aj mesto Žilina v rozsahu svojej povinnosti povinné financovať služby pre ľudí bez domova. Legislatívnou povinnosťou mesta bolo zabezpečiť riešenie náhradných priestorov pre poskytovanie sociálnych služieb nocľaháreň a nízkoprahové denné centrum, pretože priestorové a hygienické podmienky boli v budove Diecéznej Charity na Predmestskej ulici nevyhovujúce.

Nocľaháreň a Nízkoprahové denné centrum pre ľudí bez domova – Dom charity sv. Vincenta v Žiline začalo od júna 2021 pôsobiť v rekonštruovanej budove na novej adrese na ulici Bratislavská č. 423/27 v Žiline. Mesto Žilina poskytlo v roku 2020

Rímskokatolíckej cirkvi, Žilinskej diecéze podporu vo výške 199 430,- € na rekonštrukciu budovy formou odkúpenia 38,5% spoluvlastníckeho podielu na danej nehnuteľnosti. Rekonštrukciou uvedenej budovy sa zvýšila kvalita poskytovaných sociálnych služieb a sa rozšírila kapacita nocľahárne z 25 na cca 62 miest, pričom Nocľaháreň otvorila svoje priestory aj pre ženy (v minulosti na ul. Predmestská boli len pre mužov). Dom charity sv. Vincenta zároveň rozšíril možnosť poskytovať sociálnu službu v Nízkoprahovom dennom centre viacerým klientom a klientkam.

V roku 2023 bolo z rozpočtu mesta vyčlenených 60 021 € na prevádzku nízkoprahového denného centra.

V roku 2021/2022 sa mesto spolupodieľalo na propagácii projektu Diecéznej Charity „Hlinený dukát“, ktorého výdajný automat je umiestnený aj na budove Mestského úradu v Žiline (1 dukát je možné zakúpiť za 1 Euro aj na rôznych iných miestach v Žiline). Darovaný hlinený dukát má pomôcť človeku v núdzi poskytnúť stravu, nocľah, hygienu či poradenstvo v nízkoprahovom dennom centre či nocľahárni Charity sv. Vincenta. Hlinený dukát darovaný núdznemu na ulici namiesto finančnej hotovosti pôsobí na človeka v núdzi preventívne – aby nedošlo k zneužívaniu peňazí na omamné látky.

2.5 Zriadenie "ohrevňa" nízkoprahová nocľaháreň (15 klientov):

Uvedená aktivita sa zatiaľ nerealizovala.

2.6 Podpora terénnej sociálnej práce streetwork ľudia bez domova:

Uvedená aktivita sa zatiaľ nerealizovala.

2 Zamestnanosť osôb z nízkym vzdelaním a sociálne vylúčených

2.1 Sociálny podnik (napr. práčovňa, výroba peliet, práce vo verejnom záujme ...):

Mestské zastupiteľstvo schválilo založenie spoločnosti Mestský sociálny podnik Žilina, s.r.o. ku dňu 25.10.2021. Jeho súčasným konateľom bol rozhodnutím Mestského zastupiteľstva zvolený 13.12.2021 Mgr. Mgr. ThLic. Tomáš Kubica. Začiatkom roka 2022 získal podnik od MPSVaRSR značku registrovaný sociálny podnik - r.s.p. Cieľom podniku je pomôcť na trhu práce najmä ľuďom so zdravotným postihnutím. Konateľ podniku vypracoval podnikateľský plán. Svoje pôsobenie a rozsah poskytovaných služieb plánuje

postupne rozširovať. V súčasnosti zameriava svoju činnosť najmä na upratovacie a čistiace služby.

3 Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

3.1 Aplikovať systém housing ready a housing first (5 rodín/rok):

Uvedená aktivita sa zatiaľ nerealizovala

3.2 Aplikovať inštitút osobitného príjemcu na dávku v hmotnej núdzi

V súčasnej dobe nie je možné aplikovať inštitút osobitného príjemcu na dávku v hmotnej núdzi z dôvodu, že z dávky v hmotnej núdzi nie je možné realizovať žiadne zrážky. Dávka je určená na zabezpečenie základných životných potrieb, čo na účely tohto zákona sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Tento druh sociálnej dávky je považovaný za minimálny príjem občana, ktorý slúži na jeho základné prežitie.

3.3 Rozšíriť služby a priestory v rámci komunitného centra na Bratislavskej ulici:

V súčasnosti mesto Žilina prevádzkuje Komunitné centrum na Bratislavskej ulici a klubovňu pre klientov Komunitného centra, Kanceláriu terénneho sociálneho pracovníka na Košickej ulici a od 01.08.2021 novootvorené Komunitné centrum „Hájik“. V zmysle Zmluvy o pokračovaní NP Podpora a skvalitňovanie terénnej sociálnej práce – TSP II boli na jeseň 2020 prijaté do pracovného pomeru tri nové terénne sociálne pracovníčky. Od 01.09.2021 bol prijatý na trvalý pracovný pomer jeden pracovník z MRK, ktorý zabezpečuje poriadok a úpravu zelene v danej lokalite. V roku 2023 v rámci projektu „Každý iný, všetci rovní – sociálna inklúzia rómskej komunity v meste Žilina“ bol prijatý jeden sociálny terénny pracovník.

V súčasnosti pre mesto Žilina pracuje 7 terénnych sociálnych pracovníkov. Ich cieľom je nielen pomáhať a odstraňovať negatívne sociálne javy a dopady životných situácií u obyvateľov, ale aj pôsobiť v oblasti prevencie, a tým predchádzať vzniku sociálno-patologických javov a krízových situácií. Terénni sociálni pracovníci pri svojej práci vychádzajú z potrieb klientov a ich okolia, zároveň vedú klientov ku participácii na vlastnom živote. Za klientov nepochybujú zodpovednosť. Terénni sociálni pracovníci analyzujú a navrhujú možnosti riešenia sociálnej situácie klienta. V rámci svojich

kompetencií terénni sociálni pracovníci poskytujú sociálnu pomoc a poradenstvo v oblasti financií, zdravia, vzdelávania a spolupracujú so školami, vzdelávacími inštitúciami a pomáhajú komunite predchádzať vzniku sociálno-patologických javov pred stratou bývania a zamestnania.

V rámci rozšírenia služieb a priestorov sa v roku 2019 zriadila klubovňa v priestoroch bývalej ZŠ Hollého, ktorá pozostáva z dvoch oddelených miestností. Tieto slúžia na individuálne vzdelávanie a voľnočasové aktivity. Klubovňu využíva v rámci spolupráce aj súkromná Základná umelecká škola, ktorá pod vedením pedagógov poskytuje výučbu gitary, spevu, klávesov a moderný tanec pre deti z MRK bez poplatku.

V priestoroch Komunitného centra prebiehajú záujmové a voľnočasové aktivity – kreatívne dielničky, zážitková forma výučby, edukácia detí, príprava detí na školské vyučovanie, preventívne aktivity zamerané na osvojenie si základov slušného správania a osobných hygienických návykov, základy prvej pomoci, uskutočnila sa preventívna aktivita zameraná na manipuláciu s pyrotechnikou - „Pyrotechnika deťom do rúk nepatrí,, a Dopravné ihrisko s príslušníkmi Mestskej polície – preventistami. V Komunitnom centre prebiehala preventívno - edukačná aktivita a prednáška v spolupráci s Mestskou políciou a Policajným zborom SR (železničná polícia) „Ako sa pohybovať po železničnom priecestí,, prečo nechodiť na mimo vyznačené úseky žel. Trati. Aktivita bola spojená s premietaním filmu „Zrážka chodca s vlakom,,. Uvedená aktivita vznikla na základe spolupráce so Združením pod Dubňom, ktoré zabezpečuje modernizáciu železničného uzla.

Aktivity Komunitného centra boli rozšírené aj o vzdelávanie formou diskusie pod vedením p. Ivety Pavlis na tému „Všetko sa dá, ak sa chce,, Do diskusie boli zapojené matky z MRK. V spolupráci zo ŽSK a O.Z Divé Maky sme organizovali koncert priamo v komunitnom centre pre MRK.

V rámci dobrovoľníckej činnosti a spolupráci prebehla edukačná aktivita - výroba animácií, do ktorých boli zapojené deti z MRK, ktoré si vytvárali rozprávkové spoty prostredníctvom modernej technológie a digitalizácie.

Na aktivitách v Komunitnom centre sa podieľa aj občianske združenie Návrat, ktoré sa zameriava na individuálny a skupinový rozvoj detí, sanáciu rodín, rozvoj rodičovských zručností, sprevádzanie, sociálne poradenstvo, asistencia. V roku 2021 občianske združenie Návrat pripravilo pre deti z MRK letný program formou denného týždenného

tábora. V rokoch 2022 -2023 sa aktívne spolupracovalo s OZ Návrat, aj priamo v komunitnom centre s pracovníčkou, ktorá sa venovala deťom v rámci voľnočasových aktivít a doučovania detí z MRK, ktoré to potrebovali.

Aktivita a spolupráca s Komunitným centrom sa rozšírila aj o Materské centrum Nezábudka, ktoré sa zameriava na prácu s deťmi a matkami – nácvik rodičovských a komunikačných zručností v prirodzenom prostredí. V letných mesiacoch Materské centrum Nezábudka v spolupráci s Komunitným centrom vytvorilo v rámci jeho pôsobenia v lokalite MRK niekoľko projektov napr.: Kolobeh vody, Rozprávkový les, Živly vzduch, Vesmír Galaxie, Zahrajme sa ako kedysi, a pokračovanie letného programu v roku 2023 pestovanie klíčkov a ukážka sadenia sadeničiek.

Športové aktivity Komunitného centra sa realizujú na novej asfaltovej ceste (z roku 2020 financovaná z rozpočtu mesta Žilina), ktorú terénni sociálni pracovníci s dobrovoľníkmi a deťmi z MRK v roku 2021 pomalovali hracími edukačnými maľbami, čiarami, vyčlenil sa priestor na vybíjanú, kde sa deti učia hrať športovú hru. Menšie deti ju využívajú na kreslenie kriedou a hádzanie loptičiek. Bezbariérový chodník do Komunitného centra, ktorý bol vybudovaný v roku 2019 z finančného rozpočtu mesta Žilina. Pre športové účely je využívaný vonkajší betónový pingpongový stôl (2020), kde deti pravidelne hrajú pingpong s požičanými raketami, loptičkou a sieťkou z Komunitného centra. Športové aktivity sa realizujú aj na novovybudovanej spevnenej ploche (2022), kde sa osadili obrubníky, nasypala sa asfaltová drť, osadili sa bránky a dve drevené lavičky. Plocha je využívaná na hranie futbalu, kde sa odohrávajú aj turnaje, ktoré si obyvatelia zorganizujú sami alebo v spolupráci s Komunitným centrom. Spevnená plocha je využívaná od raňajších až do večerných hodín, nakoľko plochu využívajú nielen deti a mládež, ale aj dospelí obyvatelia ulice Bratislavská.

V rámci udržateľnosti projektu „*Účinné vzdelávanie detí z MRK a ich rodičov*“ boli do konkrétnych aktivít zapojení priamo obyvatelia komunity – vybraní obyvatelia pôsobili ako lektori v komunite, ktorých úlohou bolo vykonávať športové a tvorivé aktivity s deťmi a mládežou.

V roku 2021 pokračovala rekonštrukcia, ktorá pozostávala z výmeny časti podláh, časti stropu a na základe skvalitnenia poskytovaných služieb sa v Komunitnom centre obmenila knižnica, drevené skrine, pracovný stôl, stoličky, bola osadená interaktívna tabuľa s dataprojektorom a počítačom na nácvik počítačovej gramotnosti u obyvateľov. V roku

2021 p. riaditeľ Kotman daroval Komunitnému centru detské farebné lavice so stoličkami, ktoré nahradili staré opotrebované lavice a spestrili interiér.

V roku 2021 v rámci podpory športovania detí z MRK Komunitné centrum vytvorilo spoluprácu s FK Trnové. Spolupráca spočívala k prihláseniu 9 detí z MRK (6 žiakov, 3 dorastenci), registrácie do systému FK, asistencia pri administratívnych úkonoch pri vybavovaní kariet na DPMŽ, komunikácie s trénermi a zákonnými zástupcami detí a s Nadáciou mesta Žilina, ktorá poskytla na základe žiadosti finančné prostriedky na zakúpenie dresov, treniek, štucní, kopačiek a športových potrieb pre deti, ktoré pravidelne navštevujú FK Trnové. FK Trnové zaradilo deti z MRK do svojich tréningov a turnajov.

Komunitné centrum rozšírilo spoluprácu, ktorá je na veľmi dobrej úrovni s Krízovými Centrami: Lúč Žilina, Áno pre Život Rajec, Centrami pre deti a rodiny, ÚPSVsR Žilina, Centrom právnej pomoci, Nadáciou ŽSK, Centrum poradenstva a prevencie, s občianskymi združeniami, spolupráca so ZŠ, špeciálnymi ZŠ, strednými školami, Policajným zborom SR – rómski špecialisti, Slovenský Červený Kríž, jednotlivými dobrovoľníkmi, ktorí uzatvorili s mestom Žilina zmluvy o dobrovoľníctve.

V Komunitnom centre boli realizované zbierky: šatstva, hygienických potrieb a potravín, domácich potrieb, školských potrieb, zariadenia na vybavenie domácností pre najviac ohrozené rodiny s maloletými deťmi v spolupráci so spoločnosťami Tesco, Nadácia PONTIS a Diecézna charita Žilina, Nadácia ŽSK, Nadácia mesta Žilina, ktorá finančne prispela žiakom na karty DPMŽ, Nezisková organizácia Rozum a Cit, Kia Motors Slovakia, Slovenský Červený Kríž Žilina, DB Schenker a s dobrovoľníkymi darcami.

Celý rok 2020, 2021 a začiatok roka 2022 bola činnosť v Komunitnom centre ovplyvnená epidémiou COVID-19, ktorá značne obmedzovala činnosť terénnych sociálnych pracovníkov, hlavne priamou intervenciou v rodinách, ktoré osobne zasiahlo ochorenie COVID 19, v kooperácii s inými organizáciami alebo zatvorenými školami, čo napríklad znemožňovalo potrebné vzdelávanie detí. Terénni sociálni pracovníci na základe implementovaných opatrení Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v rámci možnosti suplovali chýbajúce technické prostriedky v rodinách (internet, tlačiareň, počítače) - terénni sociálni pracovníci komunikovali so školami, ktoré posielali domácu prípravu do Komunitného centra, kde sa príprava vytlačila a zanesla osobne do rodín, ktorých deti nemohli z dôvodu implementovaných opatrení RÚVZ navštevovať školské zariadenia a čiastočne tým pomáhali vo vzdelávacom procese detí, objednávali cez internet pozitívnych obyvateľov a ich rodinných príslušníkov na PCR testy, komunikovali

s obvodnými lekármi o zdravotnom stave a možnosti liečby prostredníctvom telefonických rozhovorov. Od marca 2021 vykonalo mesto Žilina v spolupráci s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a Slovenským Červeným Krížom, Územný spolok Žilina 7 testovaní v rámci prevencie a ochrany obyvateľov na Bratislavskej ulici proti ochoreniu COVID 19. Obyvateľom, ktorí boli pozitívni alebo v karanténe TSP zabezpečovali sociálne poradenstvo, potravinovú pomoc, hygienické balíčky, nákup potravín, liekov a drogérie, komunikáciu s lekármi, školami, palivové drevo, umiestnenie chemického Toy-toy. V lokalite boli priebežne distribuované plátenné a jednorazové rúška, respirátory FFP2 a bez oplachová dezinfekcia.

V lokalite Bratislavská opakovane prebehlo v sledovanom období rozsiahle odstraňovanie nelegálnych skládok a čistenie verejného priestranstva za pomoci veľkoplošných kontajnerov, do ktorého terénni sociálni pracovníci aktívne zapájali obyvateľov MRK. Obyvatelia si v rámci aktivizácie a spolupráce so spoločnosťou Žilbyt, s.r.o. upratali a omalľovali spoločné priestory v bytových domov.

V Komunitnom centre boli vykonávané rôzne preventívne aktivity v spolupráci s mestskou políciou Žilina, ako sú témy súvisiace so závislosťami - drogy a alkohol a diskusia na tému „Poznaj svoju adresu“, a „Núdzové telefónne čísla“ v prípade potreby.

Mesto Žilina realizuje **nadstavbu Komunitného centra na Bratislavskej ulici**. Od júna 2019 prebiehala príprava projektovej dokumentácie a inžinierska činnosť nadstavby existujúceho Komunitného centra. Stavebné povolenie bolo vydané v decembri 2019. Mesto Žilina predložilo Žiadosť o projekt „Každý iný, všetci rovní – sociálna inklúzia marginalizovanej rómskej komunity v meste Žilina“ ktorý bol schválený dňa 31.05.2022 a finančne podporený zo zdrojov Nórskeho finančného mechanizmu v rámci programu Miestny rozvoj a inklúzia. Výška schváleného grantu: 384 327 EUR. Obdobie realizácie projektu: 09/2022 – 04/2024.

Hlavným cieľom projektu je zlepšenie existujúcich životných podmienok, spoločenského prostredia a kvality života marginalizovanej rómskej komunity v Žiline. Projekt nadväzuje na predchádzajúce aktivity a skúsenosti v tejto oblasti a na už vytvorené partnerstvá. Aktivity projektu sú naplánované tak, aby priamo zapájali obyvateľov Bratislavskej ulice.

Aktivity projektu

1. *Podpora žiakov formou doučovania a mentoringu.*
2. *Predškolská príprava v komunitnom centre.*

3. *Vytvorenie podnetného prostredia s dostatkom voľnočasových aktivít pre deti a mladých ľudí v lokalite Bratislavská.*
4. *Podpora a monitorovanie situácie v oblasti stability bývania a prevencie straty bývania v MRK.*
5. *Požičovňa pracovného náradia zriadená pri Komunitnom centre na Bratislavskej ulici.*
6. *Realizácia nadstavby existujúcej budovy KC na Bratislavskej.*
7. *Vytvorenie novej aktualizovanej koncepcie rozvoja – sociálnej inklúzie MRK v meste Žilina na roky 2022-2026.*
8. *Vzdelávacie aktivity a publicita.*

Pod vedením o.z. Návrat a MŠ A. Kmeťa sa podarilo s pomocou lektoriek vyškoliť 5 matiek s MRK, ktoré pomáhajú deťom pri ich domácej príprave na vyučovanie. Pravidelnými aktivitami a vysvetľovaním sa zvýšil záujem a povedomie rodičov a detí o predškolskú výchovu v materských školách. Každé stretnutie, ktoré prebiehalo v Komunitnom centre bolo zamerané na inú tému a svojimi užitočnými radami a diskusiou si matky s MRK medzi sebou odovzdávali skúsenosti a rady, ktoré mali pri riešení rôznych životných situácií. Zaujímavé bolo učenie dotykovej terapie na prehlbenie vzťahu – matka - dieťa, téma zdravé stravovanie, rómska kuchyňa, lacné a chutné jedlá, zdobenie medovníčkov alebo posedenia pri káve, čaji a koláčiku. Táto časť projektu sa realizovala od novembra 2022 do marca 2023.

Druhá oblasť, na ktorú sa projekt zameriava je vzdelávanie. V snahe podporiť vo vzdelávaní čo najviac detí s MRK sa základné školy zapojili do projektu formou doučovania. Nakoľko každý žiak má iné vzdelávacie potreby a vyžaduje si individuálny prístup, prispôbili doučovanie schopnostiam detí, pomáhajú im pri zvládaní školského učiva a motivujú deti na budovaní pozitívneho vzťahu k sebe, okoliu a k lepším školským výsledkom. Doučovanie prebieha v poobedných hodinách priamo na základných školách 2 dni v týždni a to v ZŠ V. Javorku, ZŠ Gaštanová, ZŠ Jarná. Pod vedením 6 učiteľov sa deti učia lepšie pochopiť preberané učivo, zlepšiť domácu prípravu, dobehnúť zameškané vedomosti. Doučovanie taktiež pomáha pri budovaní pozitívneho vzťahu dieťa- škola- rodič.

V rámci projektu prebiehajú v Komunitnom centre voľnočasové aktivity. Na dohodu je zamestnaných 5 matiek s MRK, ktoré spolu s deťmi na základe vopred vymedzenej témy trénujú jemnú motoriku, herné zručnosti, čítanie s porozumením, maľovanie, modelovanie, hranie vedomostných hier. Aktivity prebiehajú 4 dni v týždni v poobedných hodinách.

Deti sa učia pracovať s nožnicami, papierom, plastelínou, stavajú kocky, vyrábajú 3D obrázky, kreslia prírodu, mestá, zvieratá, maľujú listy, obkresľujú rôzne predlohy. Veľmi obľúbená činnosť je výroba farebných kvetov z papiera, vystrihovanie zvierat, nalepovanie nálepiek, obkresľovanie ruky či tréning aktivít na zvládanie agresivity. Deti svojimi výtvarmi deti vyzdobili priestory komunitného centra a stali sa inšpiráciou pre svojich vrstovníkov.

V auguste 2023 bolo realizované sťahovanie KC do náhradných priestorov, kedy následne začala prebiehať aj realizácia nadstavby. KC sa nachádza v náhradných priestoroch na Hollého, kde prebiehajú ďalšie aktivity v spolupráci s Krajskou knižnicou ZA na tému „Digitálna bezpečnosť na internete, finančná gramotnosť“ a to opakovane. V aktivite „Poznáš svoje mesto?“, sa deti dokonca z MRK zapojili svojimi kresbami do celoslovenskej súťaže.

Mesto Žilina z bezpečnostných dôvodov umiestnilo v danej lokalite **vybudovanie kamerového systému**, ktoré bolo zaradené ako jedna z aktivít projektu, ktoré pripravuje Mesto Žilina v rámci vyhlásenej výzvy OP Integrovaná infraštruktúra: výzva č. OPII-2020/7/11-DOP – Moderné technológie. V danej lokalite sa umiestnilo 5 kamier.

Vo vnútrobloku bytových domov bolo osadené detské ihrisko ako aj sušiaci na bielizeň a v rámci projektu „Každý iný - všetci rovní“ bude vybudované vo vnútrobloku na Bratislavskej Workout ihrisko a taktiež požičovňa náradia pre ľudí z MRK. Aktivity sú plánované koncepčne so skúsenými odborníkmi a ich príprava vychádza z potrieb cieľovej skupiny.

Mesto Žilina v súčasnej dobe pripravuje projekčné riešenie a preveruje možné zdroje financovania na rekonštrukciu požiarom poškodeného bytového domu na ulici Bratislavská 511/38, kde by malo vzniknúť viacero nájomných bytov.